

Jaargang 7

nummer 3

14 mei 2011

WITSNUITSPECIAL

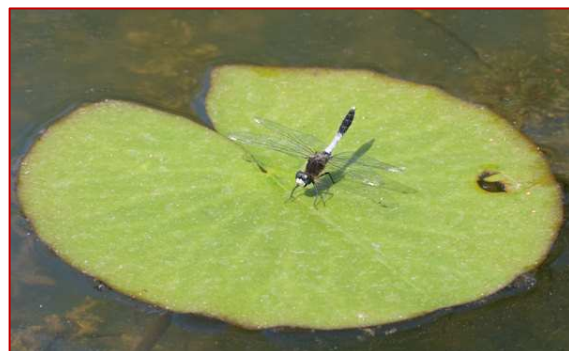

De nieuwsbrief is nog maar net de deur uit, maar er is nu alweer zulk leuk nieuws uit witsnuitland; dus maar even een witsnuitspecial tussendoor. Heel goed nieuws komt uit de Weerribben. Op de website van de NVL (<http://www.brachytron.nl/Actueel/Actueel.htm>) is het volgende bericht te lezen:

Sierlijke witsnuitlibel voortplantend waargenomen in De Weerribben!

11-5-2011 (15:00 uur). Tijdens een zoektocht van Theo Muusse en Gert Veurink in De Weerribben werden vandaag vier mannetjes en een eiafzettend vrouwtje van de Sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhinia caudalis* waargenomen. Zoals bekend werd vorig jaar tijdens de Donkere waterjuffer excursie een vers uitgeslopen exemplaar ontdekt en werden later nog twee huidjes gevonden. Dit is een bevestiging van de aanwezigheid van een (kleine) populatie. Het is sinds de jaren 60 niet meer voorgekomen dat er meer dan één exemplaar tegelijk te zien was in Nederland. Het is dus dubbel mooi om deze soort weer op de Nederlandse lijst terug te hebben. Er zijn ook fraaie foto's gemaakt, en die zijn ook op de NVL website te zien.

Ook in onze provincie zijn mogelijkheden voor deze zeldzaamheid, en het zwerfvermogen lijkt groot. Het wordt nu wel erg spannend, gaan we ze ook voortplantend in Fryslân zien? Wij schatten in dat er kansen liggen voor de Pompeblêdwytznût in de Lindevallei, de Rottige Meente en de Alde Feanen, maar zwervende exemplaren kunnen overal opduiken, getuige de waarneming van een mannetje in het Ottema-Wiersma-reservaat bij Hardegarijp in 2007 (waarnemer: Rene streutker)!

Oostelijke witsnuitlibel vroeg uit het water

Ook het Friese paradepaardje op libellengebied, de Oostelijke witsnuitlibel *Leucorrhinia albifrons*, maakt dit jaar een goede start. Op 11 mei werden al 11 larvenhuidjes verzameld, en dat is een behoorlijk aantal zo vroeg in het seizoen. Na het erg slechte seizoen van 2010 lijkt dit jaar dus weer goed te gaan met de Boskwytsnû. Het zal nog even duren voor de eerste dieren weer boven het ven te zien zijn, en dat kan nu prachtig bekeken worden vanaf de speciaal daarvoor aangelegde vlonder (oftewel het "albifrons-bordes"). Het eerste huidje hing pal naast de vlonder, wat verder behangen was met huidjes van de grote keizerlibel. De vlonder ligt aan de zuidkant van het ven, hou daar rekening mee als je er heen gaat. Bij noordelijke windrichtingen staat de wind erop en is de trefkans een stuk kleiner dan bij zuidelijke windrichtingen.

Gevlekte witsnuitlibel beleeft een goed jaar

De Gevlekte witsnuitlibel *Leucorrhinia pectoralis* laat ook flink van zich horen. In de Rottige Meenthe zag Ep van Hijum op 11 mei bij een sterk verlandende Krabbenscheersloot maar liefst 35 mannetjes en twee paringswielen. Bij deze sloot wordt de libel jaarlijks gezien, maar altijd in vrij laag aantal.

Ook in de Lindevallei doet de soort het goed. Hier is een paar jaar geleden een helemaal dichtgegroeide sloot deels weer open gemaakt. De Gevlekte witsnuit heeft het hier nu erg goed naar de zin. Vorig jaar werden op een telling in juni in de Driesenpolder maar liefst 25 exemplaren gezien. Vandaag 12 mei zag Tom Jager er al weer een tiental, terwijl het vliegseizoen eigenlijk nog beginnen moet.

Ook een hele leuke waarneming van deze soort kwam helemaal bij Sint Nicolaasga vandaan. Daar zag Henk van Slooten op 10 mei in de Vegelinsbossen een mannetje bij de bosvijver. Het mannetje kon de belangstelling wel waarderen en ging als dank even op Henk zijn hoofd zitten.

De recent ontdekte populatie in de Alde Feanen lijkt heel plotseling klaar te zijn met uitsluipen. Op 3, 5, 9 en 12 mei zijn er huidjes gezocht. Bij de eerste ronde werden 110 huidjes gevonden, op 5 mei waren dat er 70, op 9 mei weer 110 huidjes, maar op 12 mei werden maar 8 huidjes gevonden. Deze jaargang lijkt dus al grotendeels uit het water te zijn, en de eerste mannetjes vliegen al druk rond boven het water. In totaal kwamen er dus bijna 300 exemplaren uit één klein petgatje! Op 11 mei zag Rudi Offreins ook een drietal Gevlekte vriendjes bij weer een ander slootje in de Alde Feanen.

Het gaat dus erg goed met deze soort in de Alde Feanen. Misschien hebben ze opgepikt dat dit Natura2000 gebied onder andere aangewezen is voor niemand minder dan....de Gevlekte witsnuitlibel! Want deze soort staat met stip genoteerd in Bijlage II en IV van de Europese Habitatrichtlijn en kent haar zwaartepunt van de verspreiding in de Nederlandse laagveenmoerassen.

Hoe gaat het met de Venwitsnuitlibel?

Vreemd genoeg lijkt het er op dat de Venwitsnuitlibel *Leucorrhinia dubia* het in de Catspoele, waar de soort de afgelopen jaren massaal aanwezig is geweest (aantallen huidjes per seizoen richting de 1000!), dit jaar maar matig doet. Op 11 mei werden maar een 20-tal huidjes aangetroffen, maar misschien moeten de hoogste aantallen nog komen? Het onderscheid met de Noordse witsnuit blijft erg lastig; let op kleine exemplaren met kleine rode vlekjes en let bij de vrouwtjes op de extra losse gele vlekjes aan de zijkant van het achterlijf. Ook de stigma's van de Venwitsnuit zijn vaak donker in tegenstelling tot de Noordse, die vaak rode stigma's heeft.

Op zijn minst uitzonderlijk is de waarneming van 4 Venwitsnuitlibellen en een paringswiel van de soort in de Rottige Meenthe door Ep van Hijum. In theorie hoort de soort thuis op bosvennen op de hogere zandgronden, maar libellen geven wel vaker aan dat ze niet zoveel met theorie hebben. In ieder geval is de Rottige Meenthe weer een leuke libellensoort rijker!

Wij stellen waarnemingen van de Venwitsnuit in Friesland in 2011 zeer op prijs. Dus geef ze door, dan kunnen we een vinger aan de pols houden. Omdat de determinatie niet gemakkelijk is...probeer ze te fotograferen, dan kunnen we verwisseling met de Noordse witsnuitlibel uitsluiten.

Noordse witsnuitlibel alweer bijna uitgevlogen!

Vanwege het zonnige en droge voorjaar kende de Noordse witsnuitlibel *Leucorrhinia rubicunda* een vroege start en gouden vliegdagen en het zal niet lang meer duren of het is weer einde vliegtijd voor deze soort. In het Fochteloërveen lijken de hoge dichtheden langzaam af te nemen

Er komen dit jaar gekke meldingen van veraf gelegen plekken, zoals uit tuinvijvers in de stad Groningen (Christophe Brochard) en uit de Mieden bij Twijzel (Jacob Hanenburg), dus blijft u opletten op deze soort. Wij zijn erg benieuwd of de Reade wytsnût zijn areaal in Friesland verder gaat uitbreiden en hopen dat u ons blijft melden als u deze soort op afwijkende plekken tegenkomt.

En dan nog iets anders dan witsnuitjes

Op 13 mei zagen Yde Kuipers en Ep van Hijum de eerste Zwervende heidelibellen (2 mannetjes) op de natuurgolfbaan van Oudemirdum.

Auteurs: Ronald van Seijen en Peter de Boer
Foto's: Franciscus Koopman, Ep van Hijum, Rudy Offereins, Judith Bouma

HYNSTEBITER EXCURSIES 2011

	<i>datum</i>	<i>Plaats</i>	<i>Tijd</i>	<i>gebied</i>	<i>thema</i>	<i>Excursieleider</i>
2	<i>Zat. 4 juni</i>	<i>Huis ter Heide N373</i>	<i>11.00</i>	<i>Norger petgaten</i>	<i>Libellenhuidjes en witsnuiten</i>	<i>Peter de Boer & Sven Bergraat</i>
4	<i>Zon. 26 juni</i>	<i>Kerk Oldeberkoop</i>	<i>11.00</i>	<i>Delleboersterheide</i>	<i>Oostelijke witsnuitlibel</i>	<i>Peter de Boer</i>
5	<i>Zon. 24 juli</i>	<i>Uitkijktoren aan weg Tjongervallei (zuidkant Katlijkerskar)</i>	<i>13.00</i>	<i>Tjongerdellen & Katlijkerskar</i>	<i>Libellen algemeen</i>	<i>Tom Jager</i>
6	<i>Zat. 20 augustus</i>	<i>Bedrijfsgebouw It Fryske Gea De stripe 24 Earnewald</i>	<i>11.00</i>	<i>Alde Feanen</i>	<i>Vaarexcursie Libellen Alde Feanen</i>	Ep van Hijum
7	<i>Zat. 27 augustus</i>	<i>Kerk Hoogzand (It Heachsán)</i>	<i>12.00</i>	<i>Burgumermar</i>	<i>Groene glazenmaker en Gevlekte glanslibel</i>	<i>Ronald van Seyen</i>
8	<i>Zat. 10 september</i>	<i>????????????????????</i>	<i>12.00</i>	<i>Duurswouderheide</i>	<i>Noordse glazenmaker</i>	<i>Ronald van Seyen</i>

**Graag zsm uw donateurs bijdrage (€ 7,50) overmaken op giro 2865873
t.n.v. E. van Hijum – hynstebiter – Warns**

Alle trouwe (en betalende) leden kunnen een soort sponsoren in het boek "LIBELLEN IN FRYSLÂN".

VOOR **€ 50** krijgt u

gratis boek (+ verzendkosten)

uw naam bij de soort!

En ... u zorgt ervoor dat het boek daadwerkelijk kan worden uitgegeven!

Opgave bij Ep van Hijum (epvanhijum@gmail.com) o.v.v. libellensoort 1^e keus en 2^e keus

Voor andere belangstellenden is de prijs **€ 75,-**

De volgende soorten worden ondertussen gesponsord:

Hoogveenglanslibel, Tengere grasjuffer, Groene glazenmaker, Vroege glazenmaker, Smaragdlibel, Grote keizerlibel, Donkere waterjuffer, Grote roodoogjuffer, Zuidelijke glazenmaker, Glassnijder, Noordse witsnuitlibel, Zwervende heidelibel, Weidebeekjuffer, Gewone oeverlibel, Paardenbijter, Bandheidelibel, Venwitsnuitlibel en Gevlekte witsnuitlibel, Variabele waterjuffer.

website www.hynstebiter.nl

U kunt zich aanmelden bij: epvanhijum@gmail.com onder vermelding van "Donateur Hynstebiter" of schriftelijk / telefonisch via E. van Hijum – Buorren 8 – 8721 GP te Warns. Telefoon: 0514-681758. **Giro 2865873 t.n.v. E. van Hijum – hynstebiter - te Warns.** Vermeld zoveel mogelijk uw adresgegevens (lieft ook email en tel.nr). U krijgt een bevestiging van donateurschap en ontvangt dan het hele jaar automatisch onze nieuwsbrief "It Hynstebiterke"